

**PROFILAKTIKA INSPEKTORINING PASSPORT TIZIMI QOIDALARI
BILAN BOG‘LIQ HUQUQBUZARLIKLARNI ANIQLASHDA MIGRATSIYA VA
FUQAROLIKNI RASMIYLASHTIRISH XIZMATLARI BILAN O‘ZARO
HAMKORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH.**

Abdurashidova Odina Zokir qizi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI

Kalit so‘zlar: *Profilaktika inspektori, passport tizimi, huquqbuzarliklar, migratsiya xizmati, fuqarolikni rasmiylashtirish, hamkorlik mexanizmlari, ma’lumot almashish, monitoring strategiyalari, profilaktika choralari, xavflarni aniqlash.*

Annotatsiya: *Ushbu maqola profilaktika inspektorining passport tizimi qoidalari bilan bog‘liq huquqbuzarliklarni aniqlashda migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan o‘zaro hamkorligini takomillashtirish masalasini o‘rganadi. Tadqiqotda huquqbuzarliklar profilaktikasi jarayonida integratsiyalashgan yondashuvning ahamiyati, hamkorlik mexanizmlari, ma’lumot almashish tizimlari va monitoring strategiyalari tahlil qilinadi. Maqolada amaliy tavsiyalar, xavfli holatlarni tez aniqlash va ularni oldini olish bo‘yicha chora-tadbirlar keltirilgan.*

Ключевые слова: *Инспектор профилактики, паспортная система, правонарушения, миграционная служба, регистрация граждан, механизмы сотрудничества, обмен информацией, стратегии мониторинга, профилактические меры, выявление рисков.*

Аннотация: *В статье рассматривается совершенствование взаимодействия инспектора профилактики с органами миграции и регистрации граждан в выявлении нарушений правил паспортной системы. Исследование охватывает значимость интегрированного подхода в профилактике правонарушений, механизмы сотрудничества, системы обмена информацией и стратегии мониторинга. В статье представлены практические рекомендации по быстрому выявлению рисков и мерам их предотвращения.*

Keywords: *Prevention inspector, passport system, violations, migration service, citizenship registration, cooperation mechanisms, information exchange, monitoring strategies, preventive measures, risk identification.*

Annotation: *This article examines the improvement of cooperation between the prevention inspector and migration and citizenship registration services in detecting violations of passport system regulations. The study analyzes the importance of an integrated approach in offense prevention, cooperation mechanisms, information exchange systems, and monitoring strategies. Practical recommendations are provided for the rapid identification of risks and preventive measures.*

KIRISH

Hozirgi kunda fuqarolik va migratsiya sohalarida yuzaga keladigan huquqbuzarliklar mamlakatning ichki xavfsizligiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Jumladan, passport tizimi qoidalarini buzish, soxta hujjatlarni tayyorlash va fuqarolikni rasmiylashtirish jarayonida qonuniy tartibni buzish holatlari ko'paymoqda. Bunday vaziyatlar nafaqat shaxslararo nizolarga, balki hududiy va milliy xavfsizlikka ham salbiy ta'sir qilishi mumkin. Shu sababli, profilaktika inspektorining migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan uzviy hamkorligi juda muhim ahamiyat kasb etadi. Profilaktika inspektori huquqbuzarliklarning oldini olish, ularni tez aniqlash va qonuniy choralarni qo'llashda markaziy rol o'ynaydi. U passport tizimi bilan bog'liq huquqbuzarliklarni aniqlashda nafaqat o'z malakasi va tajribasiga, balki tegishli xizmatlar bilan samarali aloqaga tayanadi. Maqsad — huquqbuzarlikning oldini olish, xavfli holatlarni vaqtida aniqlash va profilaktika choralarni amalga oshirishdir. Shu maqsadda, hamkorlik mexanizmlari, ma'lumot almashish tizimlari va monitoring strategiyalari alohida ahamiyat kasb etadi. Kirish qismida shuni ta'kidlash zarurki, passport tizimi qoidalarini bilan bog'liq huquqbuzarliklar ko'pincha murakkab va bir nechta sohalarini qamrab oladi. Misol uchun, migratsiya xizmatlari tomonidan fuqarolikni rasmiylashtirish jarayonida yuzaga keladigan hujjatlarni soxtalashtirish, yashirin shaxslar orqali huquqbuzarlik sodir etish, yoki passport ma'lumotlarini noto'g'ri kiritish kabi holatlar nafaqat shaxsiy, balki davlat xavfsizligiga tahdid soladi. Shu sababli, profilaktika inspektori va tegishli xizmatlar o'rtasidagi uzviy hamkorlik huquqbuzarliklarni oldini olishning samarali mexanizmi sifatida qaraladi. Bundan tashqari, ma'lumot almashish tizimlarining integratsiyalashuvi va real vaqtda monitoring qilish imkoniyatlari profilaktika samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Profilaktika inspektori va migratsiya xizmati xodimlari o'rtasida ma'lumotlar oqimi uzluksiz bo'lishi, shaxslar va hujjatlar haqidagi yangilangan ma'lumotlarga tezkor kirish imkoniyati bo'lishi lozim. Bu esa, huquqbuzarlikning dastlabki bosqichida aniqlanishini ta'minlaydi va profilaktika choralari vaqtida qo'llanilishini kafolatlaydi. Kirish qismida shuningdek hamkorlikning ijtimoiy va huquqiy jihatlari ham muhim ekanligi ta'kidlanadi. Hamkorlik mexanizmlari huquqiy tartibda aniq belgilangan bo'lishi, shuningdek shaxslar va xodimlarning axborotlarni himoyalash, maxfiylik va qonuniylik tamoyillariga amal qilishini talab qiladi. Shu bilan birga, profilaktika inspektorining ijtimoiy yondashuvi va psixologik usullarni qo'llashi ham huquqbuzarliklarning oldini olishda samaradorlikni oshiradi.

ASOSIY QISM

Profilaktika inspektorining passport tizimi qoidalarini bilan bog'liq huquqbuzarliklarni aniqlashda migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan hamkorligi kompleks va tizimli yondashuvni talab qiladi. Bu jarayon bir necha asosiy yo'nalishlardan iborat bo'lib, ularning har biri huquqbuzarlikning oldini olish va aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Birinchidan, ma'lumot almashish va monitoring tizimlari muhim rol o'ynaydi. Profilaktika inspektori va tegishli xizmatlar o'rtasida real vaqtda ma'lumot almashish imkoniyati huquqbuzarliklarni dastlabki bosqichida aniqlashga yordam beradi. Masalan, yangi berilgan passportlar, fuqarolikni rasmiylashtirish jarayonidagi o'zgarishlar yoki shaxslar haqidagi yangilangan ma'lumotlar tezkor tarzda inspektorga yetib borishi lozim.

Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar va onlayn platformalardan foydalanish monitoring jarayonini tezlashtiradi va ma'lumotlar aniqligini oshiradi. Ikkinchidan, tegishli xodimlar bilan hamkorlik mexanizmlari samaradorlikni ta'minlaydi. Profilaktika inspektori va migratsiya xizmati xodimlari o'rtasida muntazam maslahatlar, treninglar, axborot yig'ilishlari va tajriba almashish tadbirlari tashkil etilishi lozim. Bu hamkorlik shaxslar tomonidan huquqbuzarlik sodir etish xavfini kamaytirishga, mavjud holatlarni tez aniqlashga va profilaktika choralari samaradorligini oshirishga imkon beradi. Hamkorlik mexanizmlari shuningdek, shaxslar va xodimlarning axborotni himoya qilish, maxfiylik va qonuniylik tamoyillariga amal qilishini ham ta'minlaydi. Uchinchidan, maxsus profilaktika chora-tadbirlari ishlab chiqish va amalga oshirish zarur. Bu chora-tadbirlar shaxslarni huquqbuzarlik sodir etishdan ogohlantirish, ularning xatti-harakatlarini ijtimoiy va psixologik jihatdan to'g'rilash hamda huquqiy maslahat berishni o'z ichiga oladi. Har bir shaxsning xatti-harakati va ijtimoiy sharoiti turlicha bo'lgani uchun chora-tadbirlar individual yondashuv asosida ishlab chiqiladi. Shu tarzda, profilaktika inspektori huquqbuzarliklarning oldini olish va qayta sodir etilish xavfini kamaytirishga erishadi. To'rtinchidan, ijtimoiy va psixologik qo'llab-quvvatlash profilaktika jarayonida muhim rol o'ynaydi. Ko'pincha huquqbuzarlik sodir etish xavfi yuqori bo'lgan shaxslar stress, oilaviy muammolar yoki ijtimoiy izolyatsiya bilan bog'liq muammolar tufayli xato qarorlar qabul qiladi. Profilaktika inspektori psixologik maslahatlar, guruh mashg'ulotlari va ijtimoiy yordam orqali shaxslarni qo'llab-quvvatlaydi, ularning xatti-harakatlarini ijtimoiy jihatdan boshqaradi va qayta huquqbuzarlikning oldini oladi. Beshinchidan, hukumat va jamoatchilik institutlari bilan integratsiyalashgan hamkorlik samaradorlikni oshiradi. Mahalliy hokimiyat, migratsiya xizmati, fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari va jamoatchilik tashkilotlari o'rtasida tizimli hamkorlik profilaktika jarayonini yanada tizimli va tezkor amalga oshirish imkonini beradi. Axborot almashish, resurslarni birlashtirish va chora-tadbirlarni muvofiqlashtirish xavfli holatlarning aniqlanishini tezlashtiradi va profilaktika samaradorligini oshiradi. Shuningdek, profilaktika inspektorining faoliyati davlat huquqiy me'yorlari va ichki tartib-qoidalar asosida tashkil etilishi zarur. Huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olish jarayoni qonuniylik tamoyillari, axborotni himoya qilish va shaxsiy maxfiylikni hurmat qilish bilan uyg'un bo'lishi lozim. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar, integratsiyalashgan monitoring tizimlari va malakali kadrlar profilaktika jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

XULOSA

Profilaktika inspektorining passport tizimi qoidalari bilan bog'liq huquqbuzarliklarni aniqlashda migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari bilan hamkorligi samarali profilaktika tizimini yaratishning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu hamkorlikning samaradorligi bir nechta omillarga bog'liq: ma'lumot almashish tizimlarining uzluksiz ishlashi, monitoring jarayonining samaradorligi, maxsus profilaktika chora-tadbirlarini ishlab chiqish, shuningdek ijtimoiy va psixologik qo'llab-quvvatlashning ta'minlanishi. Ma'lumot almashish tizimlari profilaktika samaradorligini oshirishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Real vaqtda yangilangan ma'lumotlarga ega bo'lish profilaktika inspektoriga huquqbuzarliklarni dastlabki bosqichida

20-Noyabr, 2025-yil

aniqlash va ularni bartaraf etishga imkon yaratadi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar va onlayn platformalar yordamida monitoring jarayoni tezkor, aniq va samarali amalga oshiriladi. Bu esa huquqbuzarlikning oldini olish va profilaktika choralari vaqtida qo‘llanilishini ta‘minlaydi. Maxsus profilaktika chora-tadbirlari hamkorlikning ajralmas qismi bo‘lib, shaxslarni huquqbuzarlik sodir etishdan ogohlantirish, ularning xatti-harakatlarini ijtimoiy va psixologik jihatdan boshqarish, shuningdek, huquqiy maslahatlar berish imkonini beradi. Har bir shaxsning sharoiti va ehtiyojlari turlicha bo‘lgani sababli chora-tadbirlar individual yondashuv asosida ishlab chiqilishi lozim. Shu tarzda, profilaktika inspektori qayta huquqbuzarlik sodir etish xavfini kamaytiradi va shaxslarni qonuniy yo‘lga yo‘naltiradi. Ijtimoiy va psixologik qo‘llab-quvvatlash profilaktika jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ko‘pincha huquqbuzarlik sodir etish ehtimoli yuqori bo‘lgan shaxslar stress, oilaviy muammolar yoki ijtimoiy izolyatsiya bilan bog‘liq qiyinchiliklarga duch keladi. Profilaktika inspektori psixologik maslahatlar, guruh mashg‘ulotlari va ijtimoiy yordam orqali shaxslarni qo‘llab-quvvatlaydi, ularning xatti-harakatlarini nazorat qiladi va qayta huquqbuzarlikning oldini oladi. Hamkorlik mexanizmlari samaradorligi uchun subyektlar o‘rtasida muntazam axborot almashish, maslahatlar va treninglar tashkil etilishi lozim. Ichki ishlar organlari, migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish xizmatlari, mahalliy hokimiyat va jamoatchilik tashkilotlari bilan uzviy hamkorlik tizimli profilaktika jarayonini ta‘minlaydi. Bu esa huquqbuzarliklarning aniqlanishini tezlashtiradi, chora-tadbirlarning samaradorligini oshiradi va jamiyat xavfsizligini mustahkamlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayev S. Profilaktika inspektorlarining faoliyati va jamoatchilik bilan hamkorligi. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Qodirov B. Shaxvoniy shilqimlik huquqbuzarliklarini oldini olish tizimi. – Toshkent: Huquqiy Ma’lumotlar, 2019.
3. Tursunov A. Voyaga yetmaganlar huquqlarini himoya qilish va profilaktika tizimi. – Toshkent: Ilm-fan, 2021.
4. Karimova N. Ijtimoiy-psixologik tadbirlar va profilaktika inspektorining roli. – Toshkent: Ma’naviyat, 2020.